

Møteinnkalling

Utvalg for tjenesteutvikling

Av hensyn til innkalling av varamedlemmer bes eventuelt gyldig forfall meldt snarest til tlf. 64 87 85 32

Møtested: Formannskapssalen

Møtedato: 25.05.2011

Møtetid: 18.30

NB! Forslag til nye helselover – orientering v/Ingvild Belck-Olsen

TIL BEHANDLING:

TU-13/11

SKOLESKYSS I SKI KOMMUNE

TU-14/11

SAMARBEID GRUNNSKOLE - LIVSSYNSORGANISASJONER
KOMMUNALT FASTSATTE REGNINGSLINJER FOR SKOLEVERKET I SKI

TU-15/11

ÅRSREGNSKAP 2010

TU-16/11

ÅRSMELDING MED ÅRSBERETNING 2010

TU-17/11

VIDEREFØRING AV FRISKLIVSSENTRALEN I SKI KOMMUNE

Ski, 13.05.2011

André Kvakkestad
leder

Saksbehandler: Liv Marit Bølset

Arknr.: N06

Arkivsak: 10/1970-10

BEHANDLING:

Rådet for likestilling av funksjonshemmede
Utvalg for tjenesteutvikling
Utvalg for tjenesteutvikling
Utvalg for tjenesteutvikling

SAKNR

19/10
23/10
26/10
13/11

DATO

06.12.2010
10.11.2010
08.12.2010
25.05.2011

SKOLESKYSS I SKI KOMMUNE

Forslag til vedtak:

Alternativ A

1. Skoleskyss utover den lovbestemte 2- og 4 kilometersgrensen, kan innvilges for alderstrinnet 1. tom 4. trinn.
2. Skoleskyss utover den lovbestemte 4 kilometersgrensen, kan innvilges i perioden mellom 1.11 og 15.3 fra og med 5.årstrinn.
3. Ved behov for skoleskyss i 5.-7. trinn kan foresatte fremme ny søknad. Det må foretas en ny tverrfaglig vurdering før vedtak fattes.
4. For 8.-10. trinn innvilges ikke skoleskyss utover den lovbestemte 4 kilometersgrensen, med unntak av de elever som må krysse E 18.
5. Det lages rutiner for hvordan transportselskapet skal varsles om fri- og/eller sykedager slik at unødvendig kjøring bortfaller.
6. Foresattes ansvar for trafikkopplæring av sine barn bør tas inn i tidelingsbrevet.

Alternativ B

1. Dagens praksis med å innvilge skyss for trafikkfarlige strekninger opprettholdes. (Det vil i praksis si at barn innvilges skyss mellom hjem og skole). Det skal forligge ny søknad som skal vurderes tverrfaglig ved overgang mellom småskoletrinn/mellom trinn og ved overgang til ungdomskolen.
2. Det lages rutiner for hvordan transportselskapet skal varsles om fri- og/eller sykedager slik at unødvendig kjøring bortfaller.
3. Foresattes ansvar for trafikkopplæring av sine barn bør tas inn i tidelingsbrevet.

Ingress/hovedbudskap:

Skoleskyss er en stor utgiftspost. Rådmann skal vurdere om utgiftsnivået er riktig. De siste årene har utgifter til skoleskyss økt betraktelig grunnet økte priser og økning i den kommunale skyssen. På bakgrunn av den økonomiske situasjonen må kommunen vurdere kutt i tilbudet.

Saksopplysninger:

Skoleskyss består av mange elementer

Totale utgifter til skoleskyss i 2010: kr 6.740.805.

Dette inkluderer all lovpålagt skoleskyss, kjøring av funksjonshemmede til/fra SFO i og utenfor Ski kommune, skyss til svømming Siggerud og Skotbu skole, skyss til bassentrening på Dagbo og skyss grunnet farlig skolevei.

Skyss grunnet farlig skolevei:

Ca. 1,8 mill.kr. skoleåret 2010/2011. Dette vil variere fra år til år ut ifra antall elever.

Kjøring av funksjonshemmede til/fra SFO:

Fra og med skoleåret 2010/2011 ble denne skyssen lovpålagt. Kommunen betaler kun egenandelen.

Kjøring av funksjonshemmede til/fra skole utenom Ski kommune:

Pr i dag er det 4 barn som har skoleskyss. Denne transporten vil gradvis bli redusert etter hvert som disse elevene går ut av ungdomskolen. Fra skoleåret 2011/2012 er det 2 elever som har behov for skyss.

Kjøring av barn som følge av plassering i beredskapshjem:

Volumet i denne transporten er ikke forutsigbar. I henhold til retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet rundskriv 3/2009 – "Særlige problemstillinger i samband med skyss", bør barnevernet bekoste denne transporten.

Barn med 2 hjem som får skyss pga trafikkfarlig vei

Barn som bor ca 50% hos hver av foreldrene har krav på skyss dersom avstanden tilsier det. Dersom kravet om avstand ikke er oppfylt og veien er definert som trafikkfarlig, vil dette være en kommunal utgift.

Volumet i denne transporten er ikke forutsigbar.

Funksjonshemmede barn som får bassengtrening:

For tiden er denne utgiften lagt til felles grunnskole.

Kjøring av elever til SAS:

Dette tilbudet eksisterer ikke lenger.

Opplæringsloven § 7.1 :

Elevar i 2.-10. årstrinn som bur meir enn fire kilometer frå skolen har rett til gratis skyss. For elevar i 1. årstrinn er skyssgrensa to kilometer. Elevar som har særleg farleg eller vanskeleg skoleveg har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda.

Opplæringsloven §7.3:

Elevar som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til det uavhengig av avstanden mellom heimen og opplæringsstaden. Elevar som har plass i skolefritidsordninga, jf. Opplæringslova § 13-7, og som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til skyss til og frå skolefritidsordninga. Retten omfattar ikkje skyss i skoleferiane. Retten til skyss gjeld uavhengig av avstanden mellom heimen og skolefritidsordninga.

I forskrift til opplæringsloven kapittel 8-4 er kommunen pålagt å sørge for ulykkesforsikring for elevene. Forsikringen skal bl.a dekke ulykker på vei mellom skole og hjem.

Farlig skolevei.

I Ski kommune har noen vegstrekninger vært definert som trafikkfarlig skoleveg og derfor er det blitt innvilget skoleskyss for elever på barneskolen også innenfor 2- og 4 kilometersgrensene. Disse veiene er: Opsandveien, Tomterveien, Løkenveien, Sinnerudveien, Askimveien, Stenerudveien, Bøhlerveien, Eikjolveien, Kråkstadveien (til Kråkstad skole), Oppegårdveien (til Hebekk skole), Steinsleppen (til Langhus skole), Klemmaveien, Kollerøysveien og området ved Ski stasjon når bytte av transportmiddel er nødvendig.

Opsandveien, Tomterveien, Sinnerudveien, Stenerudveien og Eikjolveien (2011) hadde tidligere grusdekke og har nå fått fastdekke. Erfaringsmessig vil anlegg av fast dekke medføre at kjørehastigheten økes noe og veiene blir mer trafikkfarlige for barn enn den opprinnelige grusveien.

Anlegg av gang og sykkelveier er kostnadskrevende. Langs Siggerudveien er det under arbeid gang-/ sykkelvei fra Siggerud til Østre Solberg, strekningen ferdigstilles høsten 2011, og da faller den ekstra skoleskyss bort i dette området.

For tiden pågår arbeidet med reguleringsplan for gang-/sykkelvei langs Kråkstadveien fra Ellingsrudveien på Ski til idrettsplassen på Kråkstad. Byggestart er planlagt i løpet av 2012. Kostnadene til ekstra skoleskyss fra Kråkstadveien til Kråkstad skole utgjør ca kr. 490 000 pr. år. Dette beløpet utgjør besparelse når gang-/sykkelveien er opparbeidet.

Alle elever som må krysse E 18 for å komme til Kråkstad skole, må ha skoleskyss. Sideveistiltak ved utbygging av E 18 må fremmes i planarbeidet for E 18. Sikker kryssing for skolebarn over E 18 er langt fram i tid og innsparinger i skoleskyss vil derfor være vanskelig å tall- eller tidfeste.

I Steinsleppen forutsettes kloakkeringen å samkjøres med utbygging av gang-/ sykkelvei. Det er vanskelig å se hvordan det er mulig å få redusert utgiftene før de fysiske tiltakene er på plass langs de mest trafikkfarlige skoleveiene.

Trafikksikkerhet er et svært viktig område i Ski kommunes arbeid for å være et trygt lokalsamfunn.

Vurdering:

Politiet har framskaffet statistikk for Ski kommune. Konklusjonen er at de har svært mange trafikkoppdrag. I perioden 2002-2009 er de fleste ulykkene samlet langs FV152, FV154, Kjeppestadvegen, Kråkstadvegen og Løkenvegen i tillegg til Europavegene. Tiltross for dette er det nødvendig å vurdere mulige tiltak som kan redusere kostnadene for kommunen. Samtidig bør økonomiske kostnadene settes opp mot den risiko som barna utsettes for på veg til og fra skolen. Det er kommunen som har ansvar for å forsikre barn til og fra skolen.

Når ekstra skoleskyss innvilges pga trafikkfarlig skolevei, er det mulig å sette opp noen kriterier.

- a) Skoleskyss kan innvilges for alderstrinnet 1. tom 4. trinn.
- b) Skoleskyss kan innvilges i perioden mellom 1.11 og 15.3 fra og med 5.årstrinn.
- c) Ved behov for skoleskyss i 5.-7. trinn kan foresatte fremme ny søknad. Det må foretas en ny tverrfaglig vurdering før vedtak fattes.
- d) For 8.-10. trinn innvilges ikke skoleskyss med unntak av de elever som må krysse E 18.
- e) Det lages rutiner for hvordan transportselskapet skal varsles om fri- og/eller sykedager slik at unødvendig kjøring bortfaller.
- f) Foresattes ansvar for trafikkopplæring av sine barn bør tas inn i tidelingsbrevet.

Rådmannen fremmer alterantivt forslag om at dagens praksis med å innvilge skyss for trafikkfarlige strekninger opprettholdes. (Det vil i praksis si at barn innvilges skyss mellom hjem og skole). Det skal forligge ny søknad som skal vurderes tverrfaglig ved overgang mellom småskoletrinn/mellom trinn og ved overgang til ungdomskolen. Foresattes blir påminnet sitt ansvar for trafikkopplæring av sine barn som trafikanter, i tidelingsbrevet.

Vurdering av mulige kriterier:

1. Ekstra skoleskyss kan innvilges for alderstrinnet 1. tom 4. årstrinn - gjennom hele skoleåret.

Det er de yngste barn som har minst forutsetning og dermed også er mest utsatt når de ferdes i trafikken. Elever fram til 9- til 10 års alderen, og spesielt på 1.årstrinn, har bl.a. vansker med å forstå det de ser og hører i trafikken, klarer ikke å bedømme avstand og fart til biler som nærmer seg og de forstår ikke at biler kan dukke opp når de selv ikke ser dem. I tillegg følger de regler ukritisk og de er små og det er vanskelig for bilfører å se dem. Det bør uttrykkes en oppfordring når ekstra skoleskyss innvilges, at foresatte trener på skolevegen med barna sine slik at elevene gradvis blir i stand til å mestre den trafikken som er i deres nærmiljø. Det må også være et samarbeid mellom skolens opplæring i trafikk og den praktiske treningen som foresatte oppfordres til å ta ansvaret for. I veilederen "Særlig farlig eller vanskelig skolevei" fra Trygg Trafikk presiseres at foreldrene har hovedansvaret for trafikkopplæringen av sine barn og at det er svært viktig å trene mye med barna slik at de blir i stand til å ferdes på egenhånd når skoleskyssen bortfaller.

2. Ekstra skoleskyss kan innvilges i perioden mellom 1.11 og 15.3 fra og med 5.årstrinn.

Det stiller større krav til å ferdes langs veiene i vinterhalvåret enn i den lyse årstid. Derfor kan det på gitte veier være mulig å innvilge bare vinterskyss. Veiene er mer oversiktlig når det er lyst og uten brøtkekanter, slik at det er mulig å gå ut av veibanen når biler kommer. De veiene som de senere årene har fått fast dekke, er smale og farten har dessverre økt med fast dekke. Derfor er det en avvegning hva som er klokt å gjøre.

3. Ved behov for ekstra skoleskyss på 5.-7. trinn, kan foresatte fremme ny søknad. Det må foretas en ny tverrfaglig vurdering før vedtak fattes.

Opp mot 5.årstrinn får elevene gradvis mer kroppskontroll og god motorikk, de er ikke så regelbundne slik at de evner å tilpasse seg bedre, og de kan tolke og dra nytte av det de ser og hører i trafikken. De er på veg til å bli selvstendige trafikkanter. Hvis elevene har trent på å ferdes i trafikken, vil de fra og med 5. årstrinn bli tryggere trafikkanter, som evner å forutse situasjoner og forstå at biler kan komme selv om de ikke ser dem.

4. 8.-10. trinn innvilges ikke ekstra skoleskyss med unntak av de elever som må krysse E 18.

Elever fra og med 8.trinn skal ha tilegnet seg trafikkerfaring og en tilstrekkelig trafikkunnskap til å kunne ferdes i trafikken. De kan bedømme fart og avstand, de kan konsentrere seg og har stor tro på egne ferdigheter og usårbarhet. Elevene kan skille mellom vesentlig og uvesentlig informasjon i trafikken, men de tenker kortsiktig. Elever på 8.trinn er fortsatt en noe utsatt gruppe fordi de har mangelfull risikoforståelse. Dette må også de foresatte han in mente

5. Det lages rutiner for hvordan transportselskapet skal varsles om fri- og/eller sykedager, slik at unødvendig kjøring bortfaller.

Det er viktig at transportfirmaet får beskjed når aktuell elev ikke trenger skyss pga av sykdom eller fridager. Det arbeides med å lage rutiner for dette og det vil også bli vurdert å innføre et gebyr hvis transporten kjører unødvendig turer.

6. Foresattes ansvar for trafikkopplæring av sine barn bør tas inn i tildelingsbrevet.

Som tidligere nevnt under punkt 1, har foresatte hovedansvaret for trafikkopplæringen av egne barn. Det er i tråd med anbefalinger fra Trygg Trafikk å fokusere på dette.

Ski kommune har en opplæringsplan i trafiksikkerhet i barnehager og skoler. Ski skole er også ambassadørskole i trafikkopplæring for Trygg Trafikk. Samarbeid mellom hjem og skole er sentralt i arbeidet. Ski skoles ambassadør har deltatt i utvikling av læremateriell som er til godkjenning i Utdanningsdirektoratet. Dette vil ytterligere styrke samarbeidet mellom hjem og skole i trafikkopplæringen. I løpet av skoleåret 2011/2012 vil planen for Trafikkopplæring i barnehager og skole for Ski kommune bli revidert i tråd med det arbeidet som gjøres ved Ski skole.

7. Dagens praksis med å innvilge skyss for trafikkfarlige strekninger opprettholdes. (Det vil i praksis si at barn innvilges skyss mellom hjem og skole). Det skal foreligge ny søknad, som skal vurderes tverrfaglig ved overgang mellom småskoletrinn/mellom trinn og ved overgang til ungdomsskolen. Foresattes blir påminnet sitt ansvar for trafikkopplæring av sine barn som trafikanter, i tildelingsbrevet.

På sikt vil også kostnadene gå ned, men det tar tid før veiene blir sikret. Fysiske tiltak er nødvendige før veiene kan sies å være på et akseptabelt sikkerhetsnivå. Det er nødvendig å få tiltak inn i kommunal trafiksikkerhetsplan samt inn i planene til Statens vegvesen.

Kostnadene med fysisk å sikre veiene er langt større enn den utgift som pr i dag brukes til å sikre skolebarn ved å tildele ekstra skoleskyss innenfor 2 og 4 kilometersgrensen. Ut fra en faglig vurdering anbefales det å opprettholde dagens praksis med prosedyre, som ligger i forslag til vedtak.

I sak 58/96 vedtok skolestyret at elever ved Kråkstad skole som bor langs Løkenveien i 1.-4. klasse, innvilges fri skoleskyss. Det ble også fattet tilsvarende vedtak for Siggerud skole, der det i siste del av vedtaket står at ordningen opphører når gang og sykkelveg opphører. Når gang - og sykkelvegen langs Siggerud veien ferdigstilles høsten 2011, bortfaller tilbudet om ekstra skoleskyss her.

Økonomiske konsekvenser:

Skoleåret 2010/2011 oversikt over skoleskyss pga farlig skolevei

Vei	Ant. elever m/skyss 1.-4.trinn	Ant. elever m/skyss 5.-7.trinn	Ant. elever m/skyss 8.-10.trinn	Tot. ant. elever m/skyss pga farlig skoleveg	1. trinn Høst 2011
Oppsandvn	3	6	2	11	0
Tomtervn	2	1	4	7	0
Løkenvn	0	1	3	4	1
Sinnerudvn		3		3	1
Askimvn	0	0	1	1	0
Stenerudvn	0			0	1
Bøhlervn	0	0		0	0
Eikjolvn	0	1	2	3	1
Kråkstadvn til Kråkstad skole	0	4	2	6	2
Oppegårdvn til Hebekk skole	0	0		0	1
Steinsleppen til Langhus	0	0	0	0	2
Klemmavn				0	0
Kollerøysvn	0	0	0	0	1
Ski st. –		1		1	
Tot.ant. elever	5	16	13	35	10*
For skoleåret 2010 / 2011ca. kostnad kr	260000	832000	676000	Ca. 1,8 mill. (ca. 52.000/elev)	

*1. tr. Høst 2011. Det er usikkert hvor mange av disse barna som skal gå i SFO, vi vet derfor ikke antallet som vil ha behov for skyss.

Kostnadene til ekstra skoleskyss fra Kråkstadveien til Kråkstad skole utgjør ca kr. 490 000 pr. år. Dette beløpet utgjør besparelse når gang-/sykkelveien er opparbeidet (byggestart 2012).

Høringsuttalelse

Kommunalt FAU har fått tilsendt de 7 mulige kriteriene, som rådmannen legger fram som mulige vedtak.

"Saken er omdelt blant KFAUs medlemmer.

KFAU er tilfreds med at kommunen ut fra en faglig vurdering anbefaler å opprettholde dagens praksis.

På bakgrunn av politiets statistikk og mengde trafikkoppdrag, synes ikke trafikksituasjonen å ha endret seg til det bedre for de myke trafikkantene. Noe annet er at kommunen synes å ha prioritert veistreknings med utbygging av gang-/sykkelveier. Det er veldig bra. Inntil gang- og sykkelveiene er ferdig opparbeidet, kan imidlertid ikke kommunen redusere utgiftene til skoleskyss.

Hvorvidt det er anledning til å stille betingelser til innvilgelse av gratis skoleskyss, synes tvilsom. I opplæringsloven § 7.1, fremgår at elever i grunnskolen som har særleg farleg eller vanskeleg skoleveg har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda. Det er sannsynligvis ikke noe problem at foreldrene påminnes at de har et ansvar for trafikkopplæringen av sitt barn, men gratis skoleskyss kan ikke inndras hvis foreldrene ikke er seg sitt ansvar bevisst.

KFAU anbefaler at forslag til vedtak pkt. 7 vedtas”.

Adminstrasjonen kommentarer:

KFAU betenkning om sammenhengen mellom tildeling av skoleskyss og betingelse overfor foresatte er tatt til følge i formuleringen av punkt 1 og 6.

Konsekvenser for bærekraftig utvikling:

Begrensinger av trafikk på skoleveien er en god ting. Det er også helsefremmende at barn går eller sykler til skolen. Disse to godene blir vanskelig å oppnå, når de fysiske tiltakene langs skolevegen ikke er gode nok. Da blir det mest bærekraftig at barn blir kjørt av sikkerhetsmessige grunner.

Konklusjon:

Skoleskyss er en stor utgiftspost. Rådmann skal vurdere om utgiftsnivået er riktig. De siste årene har utgifter til skoleskyss økt betraktelig grunnet økte priser og økning i den kommunale skyssen. På bakgrunn av den økonomiske situasjonen må kommunen vurdere kutt i tilbudet samtidig som det er vanskelig å se hvordan det er mulig å få redusert utgiftene før de fysiske tiltakene er på plass langs de mest trafikkfarlige skoleveiene.

Ski, 6.mai 2011

Audun Fiskvik
rådmann

Vedlegg som følger saken:

- a) Høringsuttalelse KFAU mai 2011
- b) Statistikk

Vedlegg som ligger i saksmappen:

- a)sak nr 58/96 fra skolestyret: skoleskyss for elever med farlig skolevei
- b)samlet saksframstilling Skoleskyss i Ski kommune sak TU-26/10

Rådet for likestilling av funksjonshemmedes behandling 06.12.2010:

Leder foreslår at saken kun tas til orientering i Rådet. Dette ble enstemmig godkjent.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Utvalg for tjenesteutviklings behandling 10.11.2010:

Odd Jørgen Steen, A fremmet følgende tilleggsforslag:

Saken fremmes på nytt for utvalg for tjenesteutvikling etter høringsrunde.

Administrasjons forslag til vedtak med Odd Jørgens Steens tilleggsforslag ble enstemmig innstilt

Vedtak:

Saken fremmes på nytt for utvalg for tjenesteutvikling etter høringsrunde.

Utvalg for tjenesteutviklings behandling 08.12.2010:

Enstemmig vedtatt:

Forslag til vedtak tiltres.

Vedtak:

1. Rådmannen vurderer muligheten for innsparing av kostnader til farlig skolevei ved at det nedsettes en bredt sammensatt arbeidsgruppe som vurderer om veistreknings, som i dag er definert som farlig skolevei, kan omdefineres til å være farlige kun i vinterhalvåret (1. nov. til 1. april). Det må videre utredes om enkelte strekninger kan nedprioriteres til å være farlige kun for barn under en viss alder.
2. Ny sak fremmes kommunestyret via Utvalget for tjenesteutvikling.

Saksbehandler: Kjell Arne Ekeberg

Arknr.: A25

Arkivsak: 11/732-14

BEHANDLING:

Utvalg for tjenesteutvikling
Kommunestyret

SAKNR

14/11
/

DATO

25.05.2011

**SAMARBEID GRUNNSKOLE - LIVSSYNSORGANISASJONER
KOMMUNALT FASTSATTE RETNINGSLINJER FOR SKOLEVERKET I SKI**

Forslag til vedtak:

Vedlagte forslag gjelder som retningslinjer for grunnskolene i Ski i deres samarbeid med Den norske kirke og med andre trossamfunn og livssynsorganisasjoner.

Ingress/hovedbudskap:

Tradisjoner er i endring. Stadig flere foresatte og deres skolebarn har et annet livssyn og/eller en annen kulturbakgrunn enn den kristne. Skolen er kommet i et dilemma: Den skal være kulturbærer for vårt samfunns tradisjoner og høytider. Samtidig skal den offentlige grunnskolen kunne favne alle elevene. Skolenes planer og praksis skal derfor speile det mangfoldet av livssyn og kulturer, som våre elever og deres foresatte representerer. Barna/elevne skal ikke oppleve forkynnelse og/eller inviteres til religionsutøvelse i skolens undervisningstid.

Rådmannen mener det foreliggende forslaget vil bidra til et godt samarbeid mellom kommunens skoler og Den norske kirke og med øvrige, nåværende og framtidige livssynsorganisasjoner med aktivitet i Ski. Retningslinjene bør gi forutsigbarhet. De bør også kunne være en konfliktforebyggende ramme for samarbeidet mellom de ulike deltakerne i skolesamfunnet og i samarbeidet mellom skolene og livssynsorganisasjonene.

Saksopplysninger:

Det legges til grunn at elevene skal kunne delta i alle aktiviteter i skolens regi.

Utdanningsdirektoratet ønsker en mest mulig felles håndtering av skole – kirkesamarbeidet. Utdanningsdirektoratet har dog ikke utarbeidet entydige retningslinjer for gjennomføring av gudstjenester i skoletiden. Ei heller kan man utlede entydige retningslinjer direkte ut fra lov eller forskrift. Dette har ført til ulik praksis og uenighet tidvis både i Ski og i andre kommuner. Rådmannen legger derfor fram retningslinjer både hva gjelder deltakelse i gudstjenester og i andre livssynsarrangementer for grunnskolene i Ski.

Felles retningslinjer - og ensartet praktisering av disse - skal bidra til forutsigbar skolehverdag for elevene og de tilsatte, et tillitsfullt samarbeid mellom skolen og de foresatte og med skolens rådsorganer. Retningslinjene burde være et verktøy for gode samarbeidsforhold mellom den enkelte skole og kirken og med andre livssynsorganisasjoner.

Viktige grunnlagsdokumenter:

Opplæringslovens § 1-1, Formålsparagrafen

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapet til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einkilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Kommuneplanen for Ski kommune (2007 – 2019) har følgende visjon:

Ski kommune skal være en kommune der innbyggerne har gode og stimulerende levevilkår og opplever tilhørighet. Videre står det, under avsnittet om "Livskvalitet og identitet":

Det skal arbeides for at Skis innbyggere, uavhengig av tro, livssyn eller kulturell bakgrunn, skal føle seg som en del av sitt lokalsamfunn.

Iht. sentrale retningslinjer, er det viktig at grunnskolene legger til rette for å videreføre verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, jf. formålsparagrafen for den offentlige grunnskolen. Den norske kirke, sammen med andre tros- og livssynssamfunn, er viktige bærere av denne kulturen. Av dette følger at livssynsorganisasjonene også i skoletiden skal ha anledning til å invitere barna/elevane på arrangementer, som bygger opp under våre verdier og tradisjoner.

I skrevet fra Utdanningsdirektoratet datert 09.11.2009, står det følgende:

Skolen kan gjennomføre gudstjenester som en del av sin generelle kultur- og tradisjonsformidling.

Gudstjenesten kan ikke være en del av RLE-faget. (Religion, Livssyn og Etikk)

Dommen av 29. juni 2007 i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD).

Som stat er Norge bundet av dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD). Ved motstrid, går EMDs dom foran bestemmelser i annen norsk lovgivning.

EMD har i sin dom av 29. juni 2007 bl.a. påpekt at Norge må følge første tilleggsprotokoll artikkel 2, som lyder:

Ingen skal bli nektet retten til utdanning. Funksjoner staten påtar seg i utdanning og undervisning, skal den utøve med respekt for foreldres rett til å sikre slik utdanning og undervisning i samsvar med deres egen religiøse og filosofiske overbevisning.

Samtidig fastslår dommen det faktum at kunnskap om kristendommen i norsk skole utgjør en større del av pensum enn andre religioner og filosofiske retninger, og at dette ikke i seg selv er i strid med prinsippet om pluralisme og objektivitet, så lenge det ikke er forkynnelse og/eller annen religionsutøvelse.

Dommen i EMD omtaler derfor også deltagelse i religiøse aktiviteter (bønn, salmesang, gudstjenester og lignende). Dommen uttrykker bekymring, spesielt for de yngste elevane.

Departementet ber derfor skolene være *spesielt aktsomme overfor barna/elevene på de laveste klassetrinnene*. Departementet har derfor gjort uttrykkelig oppmerksom på at skolegudstjenester ikke er en del av RLE-faget.

Fritak fra aktiviteter m.m. i opplæringen

Departementet ved Utdanningsdirektoratet minner om at den enkelte elev etter opplæringslovens § 2-3a, har rett til fritak fra aktiviteter, som han eller hun oppfatter som støtende eller krenkende ut fra egen religion eller eget livssyn. En slik fritaksrett gjelder også aktiviteter som blir oppfattet som religionsutøvelse eller tilslutning til annet livssyn. Dette er en generell regel som gjelder opplæringen i alle fag, herunder opplæringen i RLE-faget (Se nedenfor). I andre ledd i § 2–3a er det presisert at det ikke kan kreves fritak fra *kunnskapsinnholdet* i de ulike målene i læreplanen.

På bakgrunn av dommen i EMD påpeker departementet at det er viktig at retten til fritak, særlig fra kristendomselementene i faget, praktiseres med stor romslighet. Departementet har presisert at skolene må *være særdeles tilbakeholdne med å overprøve foreldrenes meldinger om fritak*.

RLE-faget. For helhetens skyld nevnes her RLE-faget, Religion, Livssyn og Etikk.

Det er slik beskrevet i fagplanen:

- *RLE er eit ordinært skolefag som normalt skal samle alle elevar.*
- *Undervisninga i faget skal ikkje vere forkynnande.*

Den norske kirke og grunnskolen her i Ski samarbeider om en plan for besøk i kirken knyttet til faget RLE. I dette arbeidet har besøkene et faglig innhold, som er beskrevet i *Kunnskapsløftet*. Rent praktisk betyr dette besøk og omvisning i kirkerommet én gang i løpet av skoleåret. Besøkene skal gi elevene kunnskap om den lokale kirken, ritualer ved gudstjeneste, sentrale tekster fra bibelen og bruk av dem, kunst og estetiske uttrykk samt sang og musikk. Lærestoffet fordeles mellom klassetrinnene slik at hvert besøk knyttes til et tema. Det presiseres at dette kirkebesøket, som er en del av RLE- faget, ikke må forveksles med gudstjenesten, som kirken arrangerer i skoletiden.

Den enkelte skole skal ha en egen lokal plan for dette samarbeidet. Den skal være drøftet i skolens rådgivende organer. Eksempel på en slik plan ligger i saksmappen.

Om høringsprosessen

Kommunalsjefen har vært i dialog med de tilsattes organisasjoner underveis i prosessen.

Høringsnotatet ble sendt til:

- Ski Kommunale FAU
 - Den norske kirke, Ski
 - Humanetisk forbund, Ski
 - Muslimsk kultursenter, Ski.
- (Det mosaiske trossamfunn er ikke representert i Ski.)

Høringssvar er innkommet fra henholdsvis:

Kråkstad menighetsråd, Langhus menighetsråd, Siggerud menighetsråd og Ski menighetsråd. Humanetisk forbund - Ski, Ski Kommunale FAU, Foreldrerådet ved Kråkstad skole, 30 lærere på Kråkstad skole, 4 lærere på Kråkstad skole og fra Bård Normann Andersen – forelder, Kråkstad skole

Høringssvarene

Høringssvarene i sin helhet er vedlagt saken. For må øke lesbarheten og begrense omfanget av selve saksdokumentet, følger her en kort gjennomgang av synspunkter som *avviker* fra det utsendte høringsdokumentet og/eller fra det reviderte forslaget, som rådmannen med dette legger fram.

Menighetsrådet på Kråkstad skriver bl.a.:

Punkt 2. "Her ønsker Kråkstad MR å slå sammen punkt 2. og punkt 5. slik at alle elevene må melde seg til et av alternativene. Altså gudstjeneste eller livssynsnøytralt opplegg, og ikke undervisning."

Punkt 3. Det må sørges for at ansatte v/skolen følger barna/elevene."

Punkt 4. "Punkt 4 virker unødvendig tungvint. Hvorvidt eleven kan delta i gudstjenesten bør avklares fra foresatte på skjemaet. Det er lite hensiktsmessig med pålegg om at forberedelser skal skje utenom undervisningstiden da noe av dette naturlig kan inngå i vanlig undervisning, eks. Luciatog, julesanger, julespill etc."

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 2: Rådmannen er enig i innspillet, se pkt 4 i rådmannens forslag til retningslinjer.

Rådmannen tolker lovgivers intensjoner slik at skolen skal sørge for at ingen foresatte/elever skal føle seg presset til at barna/elevene skal delta på livssynsarrangementer i skoletida. Det vises ellers til at departementet ber skolene være *spesielt aktsomme overfor elevene på de laveste klassetrinnene*. Ved å signere et påmeldingsskjema for deltakelse i skolegudstjenesten eller annet livssynsarrangement, sikrer man at de foresatte tar et aktivt valg.

Ad pkt. 3: Rådmannen har justert sitt forslag i samsvar med dette. Rådmannen mener det er hensiktsmessig at noen i personalet kan følge elevene. Dette vil, etter rådmannens syn, ivareta både sikkerhetsbehovet til og fra arrangementet, og behovet for ro og verdighet under arrangementet. Rådmannen peker på at det er rektors rett og plikt er å sørge for at det uansett er med et tilstrekkelig antall ansatte. Hvilke av de ansatte det skal være, bestemme rektor.

Ad pkt. 4. Rådmannen har fjernet pkt. 4 i høringsutkastet. Innholdet er bearbeidet og bakt inn i det reviderte forslaget pkt. 4. De foresatte krysser av på meldingsskjemaet dersom de ønsker at deres barn skal delta på forberedelsene og/eller bistå under livssynsarrangementet.

Menighetsrådet på Langhus skriver bl.a.:

Til pkt. 1: "... det setter store begrensninger ved at det kun er en gudstjeneste pr. år."

Til punkt 2: "Rundskrivet fra utdanningsdirektoratet (av 9.11.2009) omhandler ikke at elevene som ønsker å delta skal meldes på arrangementet. Vi mener at man skal kunne søke fritak og ikke melde seg på."

Til punkt 4: "Hva med de tilfellene hvor skolen selv ønsker at elevene skal delta i gjennomføringen av gudstjenesten. Hvordan skal dette gjøres? Ønsket om å delta kommer jo som oftest fra skolene. Kan skolene da avklare det direkte med den enkelte elevs foreldre, og kan forberedelsene da skje i undervisningstiden?"

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 1: Som skoleeier og ansvarlig for at de nasjonalt fastsatte fag og antall timer gis, kan ikke rådmannen tilrå at man legger opp til mer enn én gudstjeneste eller annet livssynsarrangement pr. år. Her unntas undervisning i ulike livssyn i RLE – faget (religion, livssyn og etikk), herunder besøk i kirker og andre livssynslokaler i undervisningsøyemed.

Ad punkt 2: Rådmannen viser her til sin kommentar til tilsvarende punkt fra menighetsrådet på Kråkstad.

Ad punkt 4: Rådmannen viser til behovet for å få ensartede retningslinjer for alle grunnskolene i Ski. Retningslinjene skal være robuste for endringer i hvem som leder skolen eller den enkelte livssynsorganisasjon og hvem som er foresattes representanter i FAU. Retningslinjene er ment å danne en forutsigbar og konfliktforebyggende ramme for samarbeidet mellom skolene og livssyns-organisasjonene.

Menighetsrådet på Siggerud skriver bl.a.:

Til pkt. 1: "Teksten bør forandres til minst 1 gudstjeneste pr. år..."

Til pkt. 2: "...det naturlige er at de som ikke ønsker å delta, ber seg fritatt via foreldrene

Til pkt. 4: "Det bør legges til rette for at enkelte elever kan forberede sin deltagelse på gudstjeneste i skoletiden..."

Rådmannens kommentar.

Ad pkt 1: Rådmannen viser her til sin kommentar til tilsvarende punkt fra Menighetsrådet på Langhus.

Ad pkt og 2: Rådmannen viser her til sin kommentar til tilsvarende punkt fra menighetsrådet på hhv. Kråkstad og på Langhus.

Ad pkt. 4: Rådmannen viser her til sin kommentar til pkt. 1 i uttalelsen fra Menighetsrådet på Langhus. Rådmannen kan ikke anbefale at man tar ytterligere tid av den sentralt fastsatte undervisningstiden til aktiviteter, som knytter seg direkte til den årlige gudstjenesten eller til andre livssynsarrangementer. Det vises også til at undervisningen ikke skal bære preg av bønn, salmesang mv. (Jf. dommen i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen, EMD, av 29. juni 2007).

Menighetsrådet på Ski skriver bl.a.:

Til punkt 2: "...Elever som ikke deltar på gudstjenesten, har et alternativt opplegg i skolens regi i nevnte tidsrom. De foresatte melder eleven på ett av alternativene."

Til pkt. 3: "Skolen sørger for at elevene får følge av lærerne på vei til og fra kirke, og at disse er tilstede under gudstjenesten." "Det er viktig at det er klassens lærer som følger. Hun/han er godt kjent med barna/elevene og kan takle ulike situasjoner både underveis til kirken og under gudstjenesten på en god måte. Læreren vet hva som skal foregå og når ting skal skje. Det gir ro og trygghet for elevene."

Til pkt. 4:

"a)Hvorvidt den enkelte elev kan delta på forberedelser til og gjennomføring av gudstjenesten, avklares på påmeldingsskjemaet. Her kan det komme fram hva hvert enkelt trinn skal bidra med. Eksempelvis: inn- og utgangsprosesjon, lystenning, dramatisering, sang, musikkinnslag, tekstlesing.

b) Gjennomføringen av gudstjenesten som et likeverdig tilbud, vanskeliggjøres om ikke kirken har skolen som samarbeidspartner i forberedelsene."

Til pkt. 6: "Den oppsatte undervisningstiden fravikes for inntil to undervisningstimer."

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 2: Rådmannen viser her til sin kommentar til tilsvarende punkt fra Menighetsrådet på Kråkstad

Ad pkt. 3. Det vises til Rådmannens kommentar foran til samme pkt. i høringsuttalelsen fra menighetsrådet på Kråkstad.

Ad pkt. 4: Rådmannen har i sitt reviderte forslag pkt. 4 imøtekommet nevnte forslag.

Humanetisk forbund, Ski skriver bl.a.:

Til pkt 1: "... intet trossamfunn og ingen livssynsorganisasjoner skal ha noen mer fremtredende rolle enn andre i slike retningslinjer. Vi foreslår at retningslinjene innledes med nærmere beskrivelse av omfangsområdet for retningslinjene (altså hvilke trossamfunn/livssynsorganisasjoner osv som omfattes av retningslinjene)."

Til pkt 3: "Vi undres også prinsipielt over at "Skolen skal sørge for at elevene får følge av voksne på veien til og fra kirken, og at voksne er tilstede under gudstjenesten". Ordene "kirken" og "gudstjenesten" er kommentert tidligere. Men vi stiller oss spørrende til at når slikt arrangement (gudstjeneste) ikke skal gjennomføres i skolens regi, så skal likevel skolen pålegges ansvar for barna for den tiden barna er utenfor skolen på de foresattes initiativ?"

Til pkt. 5: "...så bør det fremkomme på ukeplanen hva skolen vil ha av undervisningsopplegg eller alternativt opplegg for de elevene som forblir på skolen."

Til pkt. 6: "...den enkelte skole eller lærer får myndighet til å utvise skjønn om han/hun synes det er hensiktsmessig å fravike undervisningsplanen, og vurdere hvordan den tapte undervisningstiden kan kompenseres faglig."

Til pkt. 8 (rådmannens understrekning) "Forannevnte regler gjelder også for arrangement i regi av andre livssynssamfunn organisert i Ski"

Rådmannens kommentar

Ad pkt 1. Som det framgår av rådmannens forslag, jf. siste punkt, er det hans intensjon at retningslinjen skal gjelde skolenes samarbeid ikke bare med Den norske kirke her i Ski, men også andre trossamfunn og livssynsorganisasjoner. Navnet på retningslinjene er derfor endret til *Samarbeid skole – livssynsorganisasjoner*.

Ad pkt. 3. Det vises til det reviderte forslaget pkt. 5. Rådmannen mener det er hensiktsmessig at noen i personalet kan følge elevene. Dette vil ivareta både sikkerhetsbehovet til og fra arrangementet, og behovet for ro og verdighet under arrangementet. Rådmannen peker på at det er rektors rett og plikt er å sørge for at det uansett er med et tilstrekkelig antall ansatte. Rektor bestemmer hvilke det skal være.

Ad pkt. 5: Innenfor lov, regleverk og vedtak, har skolene frihet til å planlegge undervisningen og til å bestemme bruken av den øvrige tiden barna/elevene er på skolen. Rådmannen mener at den enkelte skole selv best finner en hensiktsmessig måte for å informere elever og foresatte om programmet og tidspunktet for livssynsarrangementer.

Ad pkt. 6: Rådmannen ser at det kan være et poeng at den enkelte skole eller lærer får myndighet til å utvise skjønn, også når det gjelder å kompensere for følgene av at normal undervisningsplan fravikes ved livssynsarrangementer. Like fullt mener rådmannen at det er mest ryddig at man retningslinjens punkt 6 tydelig sier fra om at den oppsatte undervisningsplanen fravikes i den tiden livssynsarrangementet/ene pågår.

Ad pkt. 8: Rådmannen beklager trykkfeilen. Det står 'retningslinje' i det reviderte forslaget.

Ski Kommunale FAU skriver bl.a.:

"pkt. 1 foreslås endret til: Gudstjenesten/livssynsarrangementet skal ikke falle sammen med eller legges i tid etter skolens avslutningsarrangement..."

"Det forventes at kirkens og livssynssamfunnets plan gjøres kjent for skolen så tidlig som mulig i skoleåret."

"...så sant det er hensiktsmessig, bør flere invitasjoner kunne legges til samme tidsrom (slik at elevene får mest mulig undervisningstid.)"6

"...forventes det at skolen i samarbeid med kirken legger gudstjenesten/arrangementet mest mulig hensiktsmessig i tid i forhold til tentamener og/eller andre spesielle opplegg for elevene".

"Skolen skal sørge for en hensiktsmessig rutine slik at alle elever som ønsker å delta blir registrert av skolen. Det kommer ikke klart frem i retningslinjene hvordan en påmelding er tenkt, hvem denne skal rettes til, eller om det skal søkes fritak. Ut fra retningslinjene forøvrig antas imidlertid at formålet er at skolen skal registrere informasjon om elevenes deltakelse, for planlegging i forhold til pkt 3. Skolen bør kunne finne beste løsning for å oppnå dette. Det skal ikke føres noen form for fravær ved deltakelse."

”Ansatte som ønsker å følge sine elever til kirken/arrangementet, bør gis anledning til det.”

”Til punktene 6 og 7: Idet begge punkter behandler bortfall av undervisningstid, foreslås disse to punktene slått sammen til ett punkt...”

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 1: Det vises til rådmannens justerte forslag, pkt.1 - 5. For øvrig peker rådmannen på at rektor har ansvar og myndighet for den daglige skoledriften. Rådmannen finner det ikke hensiktsmessig ytterligere å spesifisere tidfesting og organisering av livssynsarrangement. Rådmannen peker på at det er rektors rett og plikt å sørge for at det uansett er med et tilstrekkelig antall ansatte. Hvilke det skal være, bestemmer rektor – i samhandling med de ansatte og deres tillitsvalgte.

Foreldrerådet ved Kråkstad skole skriver bl.a.:

Til pkt 2: ”Skolen skal sørge for en hensiktsmessig rutine slik at alle elever som ønsker å delta blir registrert av skolen. Det kommer ikke klart frem i retningslinjene hvordan en påmelding er tenkt, hvem denne skal rettes til. Det antas imidlertid at skolen skal registrere informasjon om elevenes deltakelse, for planlegging i forhold til pkt 3. Det skal ikke føres noen form for fravær ved deltakelse.”

Til pkt. 3: ”Det forventes at det i tråd med dette anses som rektors plikt å sørge for tilstrekkelig antall lærere/ansatte til å følge elevene i skoletiden. Ansatte som ønsker å følge sine elever til kirken/arrangementet, bør gis anledning til det.”

Til pkt. 5: ”Skolen må legge til rette for et likeverdig tilbud som ikke skaper press for elevene.”

Til pkt. 6 og 7: ”Idet begge punkter behandler bortfall av undervisningstid, foreslås disse to punktene slått sammen til ett punkt som følger: Den oppsatte undervisningsplanen fravikes for inntil to undervisningstimer i forbindelse med livssynsarrangementet.”

”I tillegg til punktene i høringsutkastet, foreslås følgende tilleggspunkt:

- I samarbeidet skole – kirke/livssynsorganisasjoner skal skolen påse at likeverdige henvendelser fra disse ikke forskjellsbehandles.”

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 2: Det vises til rådmannens reviderte forslag pkt. 4

Ad pkt. 3: Det vises til rådmannens reviderte forslag pkt. 4. Utover dette mener rådmannen at rektor skal anvende sin myndighet til å disponere sitt personale – i samhandling med de ansatte og deres tillitsvalgte.

Ad pkt. 5: Det vises til rådmannens reviderte forslag pkt. 3 og 4.

Ad pkt. 6 og 7: Det vises til rådmannens reviderte forslag pkt. 6.

Ad forslaget tilleggsbemerkning: Det vises til at rådmannen i sitt reviderte forslag konsekvent bruker betegnelsen *livssynsorganisasjoner*, og gir disse lik rett til å tilby elevene ett årlig arrangement, jf. bl.a. pkt. 1 i det reviderte forslaget.

30 lærere på Kråkstad skole skriver bl.a.:

Til pkt. 3: ” Hvis høytidsmarkeringen faller innenfor skolens tid, er det naturlig at foreldrene fritar elevene fra skoletid, og har da ansvaret for tilsyn og liknende.”

Til pkt. 4: ” a) Skolen i Norge er religionsnøytral. Det vil derfor være uheldig å arrangere en religiøs feiring i en religion fremfor en annen.

b) Det er et mål at alle elevene skal favnes i skolens arrangementer. En skolegudstjeneste utelukker elever med andre livssynsmessige tilknytninger, og virker derfor ekskluderende.

c) Norge er bundet av dom i EMD (29. juni 2007) der det blir uttrykt bekymring med tanke på forkynning i skolens tid. Det å delta i en gudstjeneste er pr. definisjon en aktiv handling, og er derfor ikke forenlig med konklusjonen til EMD. Også *forberedelse* til religiøse feiringer i skolens tid er problematisk i forhold til denne dommen.

d) I RLE-faget, og skolens virksomhet for øvrig, foreligger det er klart skille mellom formidling og forkynning. Det er presisert at forkynning ikke skal forekomme i skolen. At skolen

arrangerer, samt står for forberedelsene til denne i skolens tid, er å betrakte som forkynning og religionsutøvelse.

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 3. Rådmannen mener det er hensiktsmessig at noen i personalet kan følge elevene. Dette vil, etter rådmannens syn, ivareta både sikkerhetsbehovet til og fra arrangementet, og behovet for ro og verdighet under arrangementet. Rådmannen peker på at det er rektors rett og plikt å sørge for at det uansett er med et tilstrekkelig antall ansatte. Hvilke det skal være, bestemmer rektor – i samhandling med de ansatte og deres tillitsvalgte.

Ad pkt. 4 a: Alle livssynsorganisasjoner i Ski gis mulighet for å arrangere ett tilbud i skoletida pr. år.

Ad pkt. 4 b og c: Rådmannen viser til at Norge har justert formålsparagrafen og innholdet i faget religion, livssyn og etikk (RLE). Rådmannen mener at det er statens oppgave å tolke og gi kommunene rettleiding i hvordan den offentlige grunnskolen skal forholde seg til dommen i Den europeiske menneskerettsdomstolen, EMD, av 29. juni 2007. Rådmannen peker på at departementet har åpnet for at barna/elevene kan delta på skolegudstjenester. I skrevet fra Utdanningsdirektoratet datert 09.11.2009, står det følgende:

Skolen kan gjennomføre gudstjenester som en del av sin generelle kultur- og tradisjonsformidling. Gudstjenesten kan ikke være en del av RLE-faget.

Ad pkt. 4 d): Det er ikke skolen, men vedkommende livssynsorganisasjon/-er, herunder Den norske kirke, som står for arrangementet/ene, både hva gjelder forberedelser og gjennomføring.

4 lærere på Kråkstad skole skriver bl.a.:

Til pkt. 3: "Elevene får følge av de voksne på veien og under gudstjeneste."

Til pkt. 5: "Hva menes med opplegg i skolen? Dette bør presiseres nærmere. Det må aldri bli noen konkurranse mellom disse tilbudene, og elevene må slippe å oppleve press i den ene eller den andre retningen...."

Til pkt. 8: "Dette (punktet) synes vi er uklart. Det må utdypes og konkretiseres. Skal alle punktene gjelde alle livssynssamfunn?"

"Andre tanker: Dersom de endelige retningslinjene formuleres slik de står i høringsutkastet, leser vi det slik at det er opp til hver enkelt skole å bestemme om man vil takke ja til kirkens tilbud om en gudstjeneste, og å legge opp til et godt alternativt tilbud."

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 3: Det vises til rådmannens kommentar til høringssvaret fra *30 lærere på Kråkstad skole*.

Ad. pkt. 5: Rådmannen har justert teksten i sitt forslag, som beskriver at de av elevene som ikke deltar på livssynsarrangementet, skal ha kulturelt/idrettslig/sosialt opplegg i skolens regi. Det vil altså ikke avholdes "timer" i henhold til oppsatt timeplan i det nevnte tidsrommet.

Ad pkt. 8: Rådmannen peker på at både høringsforslaget og det foreliggende forslaget er ment å skulle gjelde Den norske kirke, så vel som øvrige livssynsorganisasjoner representert i Ski. I det foreliggende forslaget til retningslinjer er dette tydeliggjort ved at man konsekvent benytter betegnelsen livssynsorganisasjoner organisert i Ski.

Ad *Andre tanker*: I forslaget til retningslinjer legger rådmannen opp til at rektor setter av tid til det/de årlige livssynsarrangement, som Den norske kirke og/eller andre livssynsorganisasjoner kan invitere elever til å delta på. Som det framgår av forslaget, mener rådmannen at dersom flere livssynsorganisasjoner i Ski enn Den norske kirke skulle arrangere tilbud, skal alle disse tilbudene legges til samme tidsrom - så langt det er mulig. Dette for å unngå at skolen skal fravike timeplanen, og barna/elevene dermed miste undervisningstid, flere ganger i løpet av et år.

Bård Normann Andersen, forelder, Kråkstad skole skriver bl.a.:

Til pkt. 1: "I enkelte tilfeller (år) kan det være aktuelt med mer enn en skolegudstjeneste. Dette kan gjelde f.eks. ved kirkejubileer, store ulykker, osv.".... "Jeg foreslår at ordet skolens

settes inn foran ordet semesteravslutning." ... " Det bør gå klarere frem at skolen skal legge til rette for at skolegudstjenesten legges naturlig inn tidsmessig etter gudstjenestens karakter. F.eks. er det naturlig at en eventuell julegudstjeneste legges like før jul (dog ikke som siste elevsamling før ferie). Det bør også gå klart frem at skolen skal legge tilrette slik at ikke tentamener, forberedelse til tentamen, andre viktige arr. ikke legges i konflikt med skolegudstjenesten. Det mest hensiktsmessige ville være å legge gudstjenesten til dagene mellom tentamen og siste skoledag."

Til pkt. 2: ..."Høringsutkastet definerer et krav om påmelding til deltakelse. Dette er prinsipielt i strid med Utdanningsdirektoratet, retningslinjer, opplæringsloven, dommen i Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) og øvrige årelang praksis i skoleverket når det gjelder deltakelse. Prinsippet skal være fritak ikke påmelding. Elever (eller foresatte) som ikke ønsker deltakelse ved skolegudstjenester kan be om fritak. Det er ikke slik at det er krav til påmelding. (At det er praktisk for skolen å vite deltakelse er noe annet). Kommunens retningslinjer kan ikke være i strid med at det er prinsippet om fritak som er førende. Siste setning må endres."

Til pkt. 4: "Kravet om at eventuelle forberedelser skal skje utenom skoletiden kan virke unødvendig begrensende. Dette kan i enkelte tilfeller medføre at enkelte fag (f.eks. musikk) mister en arena. Jeg foreslår at siste setning strykes, da den er unødvendig."

Til pkt. 8: "Da disse retningslinjene gjelder mer enn skolegudstjeneste, må de inneholde krav om at skolen skal behandle øvrige trossamfunn (ut over Den Norske Kirke) likt. Forslag til tilleggstekst: "Skolen skal ikke preferere eller diskriminere livssynssamfunn /livssynsorganisasjoner, men behandle disse likt".

Rådmannens kommentar

Ad pkt. 1: Det vises til rådmannens justerte forslag, pkt.1. Rektor har ansvar og myndighet for den daglige skoledriften. Rådmannen finner det ikke hensiktsmessig ytterligere å spesifisere tidfesting og organisering av livssynsarrangementet.

Ad pkt. 2: Rådmannen kan ikke se at det har vært lovmakers intensjon å forby at foresatte aktivt velger hvilken type livssynsarrangement deres barn skal delta på. Imidlertid strider det mot retningslinjene at foresatte skal måtte søke om fritak fra religiøse aktiviteter og arrangementer. Foresatte skal ikke be om fritak fra religiøse aktiviteter og arrangementer, men kun melde fra til skolen om at deres barn ikke skal delta.

Ad pkt. 4: Det reviderte forslaget åpner opp for at barna/barna/elevene, etter foresattes skriftlige samtykke, skal kunne være med i forberedelsene til livssynsarrangementet, jf. rådmannens forslag pkt. 4.

Ad pkt. 8: Kravet til likebehandling er ivarettatt ved at det reviderte forslaget til retningslinjer konsekvent benytter begrepet 'livssynsorganisasjoner' og 'livssynsarrangementer'.

Vurdering

Rådmannen ser det som sin oppgave å bidra til det gode samarbeidet Ski kommunes skoler skal ha med foresatte, med Den norske kirke og med andre tros- og livssynssamfunn her i Ski. Norsk skole har en lang tradisjon for at elevene deltar i skolegudstjenesten før jul. Nær de fleste elevene og deres foresatte oppfattet dette som en fast del av juleforberedelsene, som det ikke ble stilt spørsmålsteget ved. Denne tradisjonen er i endring. Stadig flere foresatte og deres skolebarn har et annet livssyn og/eller en annen kulturbakgrunn enn den kristne. Skolen er kommet i et dilemma: Den skal være kulturbærer for vårt samfunns tradisjoner og høytider. Samtidig skal den offentlige grunnskolen favne alle elevene. Skolenes planer og praksis skal derfor speile det mangfoldet av livssyn og kulturer, som våre elever og deres foresatte representerer. Ved å signere et påmeldingsskjema for deltakelse i skolegudstjenesten eller annet livssynsarrangement, sikrer man at de foresatte tar et bevisst valg, som synliggjøres for skolen ved at de foresatte returner skjemaet.

Rådmannen viser til behovet for å få ensartede retningslinjer for alle grunnskolene i Ski. Erfaringer både fra Ski kommune og andre steder i landet har avdekket at det er stor uenighet. Dett er en uenighet som kan spores blant de ansatte og foreldrene på den enkelte

skole. Det kan være ulikt syn fra én skole og foreldregruppe til en annen. Rådmannen mener at de foreslåtte retningslinjene burde være robuste for endringer i hvem som leder skolen og/eller den enkelte livssynsorganisasjon og for endringer i hvem som er de foresattes representanter i FAU. Ved at retningslinjene fastsettes av innbyggerne selv gjennom deres folkevalgte organ, mener rådmannen at man vil ha en forutsigbar og konfliktforebyggende ramme for samarbeidet mellom skolene og livssynsorganisasjonene.

Rådmannen presiserer at skoleeier har ansvar for at skolene drives i samsvar med opplæringsloven med tilhørende forskrifter, herunder Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Det innebærer at barna/elevene får minimum det nasjonalt fastsatte timetall i de enkelte fag. Rådmannen mener man dermed må sette begrensninger på omfanget av aktiviteter, som ikke faller inn under de oppsatte fag og det sentralt fastsatte timetall. Rådmannen har derfor foreslått at det åpnes opp for én gudstjeneste eller annet livssynsarrangement av en varighet på inntil to timer i året. I løpet av grunnskolen kan det altså være et bortfall på inntil 20 ordinære undervisningstimer. I de tilfellene det skulle være flere livssynsarrangementer ved samme skole, mener rådmannen av samme grunn at disse arrangementene skal foregå samtidig. Rådmannen kan ikke anbefale at man tar ytterligere tid av den sentralt fastsatte undervisningstiden til livssynsarrangementer.

Rådmannen viser også til at undervisningen i skolens regi ikke skal bære preg av bønn, salmesang mv. Barna/elevene skal ikke oppleve forkynnelse og/eller inviteres til religionsutøvelse, jf. dommen i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen av 29. juni 2007. (EMDs dommer er førende for norsk lovgivning og rettsanvendelse).

Økonomiske konsekvenser

Forslaget innebærer ingen økonomiske konsekvenser for kommunen.

Konsekvenser for bærekraftig utvikling

Forslaget innebærer ingen nevneverdige konsekvenser for kommunen.

Konklusjon

Rådmannen mener det foreliggende forslaget vil bidra til et godt samarbeid mellom kommunens skoler og Den norske kirke og med øvrige nåværende og framtidige livssynsorganisasjoner, som er registrert i Ski. Retningslinjene bør gi forutsigbarhet og være en konfliktforebyggende ramme for samarbeidet mellom de ulike deltakerne i skolesamfunnet og for samarbeidet mellom skolene og livssynsorganisasjonene.

Ski, 13.05.11

Audun Fiskvik
rådmann

Kjell-Arne Ekeberg
kommunalsjef, oppvekst

Vedlegg:

1. Gudstjenester i skoletida, rundskriv fra Utdanningsdirektoratet R-F 1507
2. Skolegudstjeneste. Brev av 091109 fra Utdanningsdirektoratet
3. Høringsforslaget av 290311, her vedlagt kun utkastet til selve retningslinjene
4. Rådmannens reviderte forslag til retningslinjer
Høringssvar fra:
 5. Kråkstad menighetsråd
 6. Langhus menighetsråd
 7. Siggerud menighetsråd
 8. Ski menighetsråd
 9. Humanetisk forbund, Ski
 10. Ski Kommunale FAU
 11. Foreldrerådet ved Kråkstad skole
 12. 30 lærere på Kråkstad skole
 13. 4 lærere på Kråkstad skole
 14. Bård Normann Andersen, forelder, Kråkstad skole.

I saksmappen:

15. Høringsforslaget av 290311 i sin helhet
16. Plan for skolens besøk i krikene i Ski, som del av RLE-faget.

Saksbehandler: Marianne Teigen

Arknr.: 210

Arkivsak: 11/1015-1

BEHANDLING:

Utvalg for samfunn og miljø
Utvalg for tjenesteutvikling
Partssammensatt utvalg
Formannskapet
Kommunestyret

SAKNR

18/11
15/11
/
/
/

DATO

25.05.2011
25.05.2011

ÅRSREGNSKAP 2010

Forslag til vedtak:

1. Regnskapsmessig mindreforbruk på kr 19 938 195 disponeres slik det framgår av saken.
2. Mer-/mindreforbruk i virksomhetene for 2010 videreføres til 2011, med enkelte unntak slik det fremgår av saken.
3. Foretatte meravsetninger og merforbruk i forhold til budsjett 2010 av frie driftsmidler (disposisjonsfond) vedtas.
4. Foretatte meravsetninger og mer-/mindreforbruk av bundne driftsfond i forhold til budsjett 2010 vedtas.
5. Merforbruk knyttet til investeringsprosjekter i 2010 finansieres slik det framgår av saken.
6. Det framlagte regnskapet for Ski kommune for 2010 vedtas.

Ingress/hovedbudskap:

Regnskapet for 2010 ble avsluttet med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 19 938 195 etter at nødvendige avsetninger er foretatt.

Saksopplysninger:

Iht. Ski kommunes økonomireglement skal årsregnskap, revisjonsberetning og innstilling fra kontrollutvalget fremmes i utvalg for samfunn og miljø, utvalg for tjenesteutvikling, formannskapet og kommunestyret, dessuten være vedtatt av kommunestyret senest 30. juni året etter regnskapsårets slutt.

Vurdering:

Driftsregnskapet:

Driftsregnskapet viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 19 938 195 etter at nødvendige avsetninger er foretatt. Årsaken til mindreforbruket er i hovedsak for mye avsatt til pensjonspremie i forhold til hva som har blitt fakturert av pensjonsselskapene. I tillegg skyldes mindreforbruket høyere skatteinntekter enn forutsatt. Salget av Q4 tomtene gjorde også at kommunen ikke brukte nye lånemidler til investeringsprosjekter, derav også lavere finansutgifter. Driftsutgiftene i etatene har vært høyere enn budsjettet, og dette har delvis blitt finansiert av driftsinntekter i etatene og av overskudd på etatsovergrepene. Det vises til kapitlet om "Regnskap og økonomisk analyse", side 15-33 i Årsmeldingen, for nærmere informasjon om regnskapsresultatet i 2010.

Jf. vedtakspunkt 1: Disponering av regnskapsmessig mindreforbruk.

Rådmannen foreslår at regnskapsmessig mindreforbruk, kr 19 938 195 disponeres slik:

- Avsetning til fond for fremtidig pensjonskostnad kr 16 384 251
- Avsetning til økonomiplanfond kr 3 553 944

Avsetning til fond for fremtidig pensjonskostnad:

Ski kommune hadde i 2010 et mindreforbruk på 19,9 mill. kroner hvor 16,4 mill. kroner (inkl. arbeidsgiveravgift) utgjør for mye avsatt til pensjonspremie. Dette skyldes at de aktuariemessige langsiktige pensjonsforutsetningene som ble fastsatt av KRD (Kommunal- og regional departementet) ga betydelig lavere pensjonskostnad enn den pensjonspremie som ble fakturert av selskapene. Dette er inntekter som er vanskelig å forutse i budsjettet, og regnskapsmessig føres dette opp i balansen som en fordring. Dette er altså en inntekt som ikke medfører en innbetaling. Regnskapsreglene pålegger kommunene å budsjettere/regnskapsføre den såkalte pensjonskostnaden, i stedet for premieinnbetalingene.

Siden dette premieavviket kan svinge betydelig fra år til år, er det fornuftig å ha avsatt en buffer til dette. Ski kommune har pr i dag et akkumulert premieavvik på kr 60,1 mill. kroner (inkl. arbeidsgiveravgift).

Avsetning til økonomiplanfond:

Resterende, kr 3,5 mill. kroner avsettes til økonomiplanfond. Fondet kan disponeres i fremtidige handlingsplaner.

Jf. vedtakspunkt 2: Mer-/mindreforbruk i virksomhetene for 2010 videreføres til 2011.

Økonomireglement 2010 hjemler at virksomheter som har besparelser i 2010 får overført 25 % av besparelsen, begrenset oppad til kr 250 000, og at virksomheter som har merforbruk i 2010 må dekke dette i 2011-budsjettet.

Til sammen 24 virksomheter har besparelser som kan videreføres. Totalt utgjør dette 2,3 mill. kroner. Midlene er avsatt til fond besparelser og tilbakeføres til de aktuelle virksomheter for bruk i 2011.

13 virksomheter har et merforbruk som eventuelt skal dekkes inn av 2011 budsjettet. Dette beløper seg til 1,5 mill. kroner. Hvert enkelt tilfelle vil bli vurdert av rådmann, ved 1. tertial, om hvorvidt virksomheten skal trekkes for merforbruket. Som eksempel på virksomheter som ikke bør trekkes for merforbruket kan vi nevne Hjemmetjenesten, som har fått betydelig flere brukere i løpet av året.

Jf. vedtakspunkt 3: Frie driftsmidler (disposisjonsfond).

Det er bokført avsetninger til disposisjonsfond på 8,8 mill. kroner mer enn budsjettet og dessuten brukt 1,2 mill. kroner mer enn budsjettet. Mer- og mindreavsetningene gjelder følgende forhold:

	Budsjett	Regnskap	Avvik	Merknad
Avsetning disposisjonsfond	874 000	4 374 715	-3 500 715	Gjelder avsetning til Boligforvaltningen med 1,2 mill. kr. og avsetninger til virksomhetene med 2,3 mill. kroner.
Avsetning økonomiplanfond	0	5 261 000	-5 261 000	Gjelder i sin helhet avsetning til virksomhetene med 5,3 mill. kroner.
Avsetning skog- og kulturavgiftsfond	0	39 464	-39 464	Det blir trukket 4 % av alle tømmeroppgjørene gjennom året, og dette blir avsatt på konto tilhørende Ski kommuneskoger, og skal benyttes til kulturarbeider i skogen.
Nto. meravsetn. ift. budsj. 2010			-8 801 179	
Bruk av disposisjonsfond	-19 108 327	-19 626 962	518 635	Brukt til NAV administrasjon.
Bruk av fond NAV-kontor	0	-650 000	650 000	Bruk av øremerkede midler til husleie.
Bruk av skog- og kulturavgiftsfond	0	-16 800	16 800	Brukt til skogkultur.
Nto. merforbr. ift. budsj. 2010			1 185 435	

Jf. vedtakspunkt 4: Bundne driftsmidler (bundne driftsfond).

Det er foretatt pliktige avsetninger av ubrukte midler som er finansiert av andre enn kommunen selv, i hovedsak øremerkede tilskudd fra staten. Meravsetningene er på 5,5 mill. kroner. Samtidig er det brukt 1,4 mill. kroner mer enn budsjett fra bundne fond.

Innenfor de selvfinansierende virksomhetene vann, avløp, renovasjon og feiing er det avsatt 8,4 mill. kroner mer enn budsjettet og brukt 5,7 mill. kroner mindre av fond enn budsjettet. Avsetninger til og bruk av bundne fond innenfor disse tjenestene er foretatt som en følge av selvkostberegninger. Rådmannen viser til egen oppstilling over selvkostregnskap for disse tjenestene i vedlegg til årsmeldingen for 2010.

Øvrige meravsetninger til bundne fond gaver gjelder mottatte midler til tiltak innenfor Frivillighetssentralen, grunnskolen Bøleråsen, administrasjonene på Langhus bo- og servicesenter, Solborg, Finstadtunet, Kråkstadtunet og Hjemmetjenesten, dessuten kjøkkenet på dagsenteret.

Investeringsregnskapet:

Jf. vedtakspunkt 5: Investeringsprosjekter med merforbruk.

Nedenfor vises en oversikt over investeringsprosjekter som har hatt et merforbruk i forhold til budsjettert utgiftsramme for 2010 og hvordan merutgiftene er foreslått inndeckt ved:

- å redusere utgiftsrammen for de aktuelle prosjektene i 2011
- å redusere utgiftsrammen til prosjekter der det forventes besparelser
- bruk av mottatte inntekter knyttet til prosjektet

Prosjekt	Merforbruk (kr)	Finansiering
76000 – Fornyelse biler og maskiner	230 000	Salg av driftsmidler i 2010 og bruk av lånemidler med tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
76201 – Delområde Siggerud-Langen	269 116	Bruk av lånemidler med tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
76300 – Rehabilitering komm. veier	179 186	Bruk av lånemidler. Tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
76301 – Trafikksikring	439 347	Bruk av lånemidler. Tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
76506 – Vei, vann, avløp Ellos	28 419	Dekkes av fond videreførte investeringsmidler.
77226 – Kråkstad skole, rehabilitering og ombygging	2 785 576	Dekkes ved mindreforbruk Finstad skole. Se 1. Tertialmelding, investeringer.
77321 – Ny Siggerud barnehage	20 842	Dekkes av ledige midler prosjekt Siggerud fellesbygg.
77009 – Oppgradering uteområder skoler og barnehager	249 852	Bruk av lånemidler. Tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
77007 – Oppgradering kommunale bygg	715 681	Bruk av lånemidler. Tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
77700 – Boliger utviklingshemmede	22 268	Merforbruk dekkes av ledige midler prosjekt Etterarbeider, med tilsvarende reduksjon i rammen for 2011.
77801 – Arenadrift, teknisk oppgradering	39 095	Dekkes av salg brukt utstyr.

For ytterligere kommentarer til de enkelte investeringsprosjektene vises det til årsberetningen s. 35-45 der investeringsprosjektene er omtalt.

Økonomiske konsekvenser:

Rådmannen viser til det som er anført ovenfor.

Konsekvenser for bærekraftig utvikling:

Ingen merknader.

Ski, 29.04.2011

Audun Fiskvik
rådmann

Per Erik Andersen
økonomi- og personalsjef

Vedlegg som følger saken:

- a) Ski kommunes regnskap 2010
- b) Kontrollutvalgets særutskrift med revisjonsberetning

Saksbehandler: Marianne Teigen

Arknr.: 240

Arkivsak: 11/1016-1

BEHANDLING:

Utvalg for samfunn og miljø
Utvalg for tjenesteutvikling
Partssammensatt utvalg
Formannskapet
Kommunestyret

SAKNR

17/11
16/11
/
/
/

DATO

25.05.2011
25.05.2011

ÅRSMELDING MED ÅRSBERETNING 2010

Forslag til vedtak:

Årsmelding med årsberetning 2010 for Ski kommune tas til orientering.

Saksopplysninger:

Årsmeldingen sees i sammenheng med regnskapet for 2010 som fremmes som særskilt sak i utvalg for samfunn og miljø, utvalg for tjenesteutvikling, formannskap og kommunestyre. Sak om årsmelding og årsregnskap fremmes parallelt.

Årsmeldingen består av to deler, der første del er kommunens årsberetning for 2010 i henhold til krav i kommunelovens § 48 nr 5. I del to gis en omtale av kommunens virksomhetsovergrepene samt en presentasjon av utvalgte KOSTRA nøkkeltall for 2010. Som vedlegg til kommunens årsmelding finnes et samlet dokument som inneholder årsmelding fra virksomhetene. Her presenteres virksomhetenes resultater sammenlignet med ambisjonsnivå satt i målkart for 2010 innenfor fokusområdene brukere, medarbeidere, samfunn/miljø og økonomi.

Vurdering:

Formålet med årsmeldingen er å beskrive kommunens resultater og aktiviteter sett i forhold til budsjett- og handlingsplanens målsettinger. Videre skal årsmeldingen gi informasjon om kommunens økonomiske utvikling og gi en vurdering av den økonomiske handlefriheten ved inngangen til 2011.

Økonomiske konsekvenser:

Ingen merknader

Konsekvenser for bærekraftig utvikling:

Ingen merknader

Konklusjon:

Ingen merknader

Ski, 29.04.2011

Audun Fiskvik
rådmann

Per Erik Andersen
økonomi- og personalsjef

Vedlegg som følger saken:

- a. Årsmelding 2010 med årsberetning
- b. Årsmelding 2010, virksomhetene i Ski kommune

Saksbehandler: Lene Martinsen Østby

Arknr.: G41

Arkivsak: 11/1066-1

BEHANDLING:

Utvalg for tjenesteutvikling
Formannskapet
Kommunestyret

SAKNR

17/11
/
/

DATO

25.05.2011

VIDEREFØRING AV FRISKLIVSENTRALEN I SKI KOMMUNE

Forslag til vedtak:

1. Utredning av Frisklivssentralen Ski tas til orientering
2. Frisklivssentralen Ski videreføres i ordinær drift fra 1.1.2012
3. 100 % fast stilling for leder av Frisklivssentralen Ski opprettes
4. Lønns- og driftsmidler på kr 700.000,- innarbeides i budsjett- og handlingsplan 2012-2016

Ingress/hovedbudskap:

Frisklivssentralen (heretter FLS) Ski er startet opp i april 2011 og anbefales videreført i ordinær drift fra 1.1.2012, med leder i 100 % fast stilling.

Saksopplysninger:

FLS fungerer som et kommunalt kompetansesenter og et koordinerende ledd innenfor livstilsendring, med fokus på levevaneområdene fysisk aktivitet, kosthold og røykeslutt. Sentralen har et strukturert henvisnings- og oppfølgingssystem for personer som har behov for endring av helseatferd, og den vil være en ressurs og et kontaktpunkt for andre helsefremmende og forebyggende tiltak i kommunen.

FLS har et stort utviklingspotensiale og kan ta for seg forskjellige tiltak for ulike målgrupper. I første fase vil FLS Ski ta for seg tiltaket frisklivsresept. Frisklivsresept er en blankett for henvisning til en FLS etter en helse-/sosialfaglig vurdering. Henvisningen gir tilgang til tidsavgrenset og strukturert veiledning og oppfølgingstiltak innen fysisk aktivitet, kosthold og tobakk. Henvisende instans er: Fastlegene i Ski, NAV Ski og fysioterapeuter/ergoterapeuter.

Målgruppen til frisklivsresepten er personer:

- over 18 år som bor i Ski kommune
- som har eller står i fare for å utvikle livsstilssykdommer*
- som vil ha en helsegevinst av livstilsendringer innen fysisk aktivitet, kosthold, tobakk
- som kan gå 20 minutter sammenhengende uten hjelpemidler

*Metabolsk syndrom, hjerte- og karsykdommer, diabetes, muskel- og skjelettlidelser, smerteproblemer, overvekt, beinskjørhet, astma, kols

Reseptperioden varer i 12 uker og starter og slutter med en helsesamtale. Deltakerne skal selv komme med løsninger, og de skal sette opp mål og en plan for reseptperioden. De kan delta i lavterskelaktivitetene til Aktiv på dagtid Ski og de kan motta veiledning i forhold til kosthold og tobakk. I sluttsamtalen vil reseptperioden bli oppsummert og evaluert og det blir vurdert hvor deltakeren er i endringsfasen. Deltakerne får veiledning om det generelle aktivitetstilbudet i Ski, eventuelt blir de tilbudt en ny reseptperiode. Det er lagt frem forslag om en egenbetalingssats på kr 250,- per resept.

Iverksettingen av FLS Ski er nøye planlagt gjennom planarbeid, kartlegging og etablert samarbeid med andre kommunale sektorer, frivillige lag og foreninger og det private. FLS Ski startet opp i april 2011 og fortsetter under prosjekt fysisk aktivitet ut året 2011. Beslutning om å videreføre FLS Ski baseres på denne kommunale utredningen og saksbehandling. For videreføring må FLS Ski innarbeides i kommunens budsjett- og handlingsplan 2012-2016.

Det er opprettet et samarbeid med: Aktiv på dagtid (Ski IL Alliansen), Fastleger, fysioterapeuter og ergoterapeuter, Frivilligsentralen og Kultur og fritid i Ski kommune og Friskliv i Oppegård kommune. Det er også opprettet et samarbeid med Kreftforeningen i forhold til røykeslutt og Diabetesforbundet Follo i forhold til kostholdskurs. FLS Ski vil ved en videreføring se på muligheten til å opprette et samarbeid med skoler, barnehager, dagsentrene, miljøarbeidertjenesten, helsestasjon og andre relevante samarbeidspartnere. Samarbeidspartnere vil variere i forhold til hvilke tiltak som blir lagt til sentralen.

Vurdering:

St.meld.nr 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen skal gi helsetjenesten en ny retning, ved å legge fokus på å forebygge framfor å reparere. Intensjonen er å få ulike ledd i helsetjenesten til å jobbe bedre sammen og tjenestene bør ligge nærmere der folk bor. Flere oppgaver blir lagt til kommunen. Det vil bli flere tilbud til dem som ønsker hjelp til å endre levevaner som kan føre til sykdom, for eksempel å endre kosthold, komme i gang med fysisk aktivitet eller stumpe røyken. Samhandlingsreformen trekker fram tre hovedutfordringer for helse- og omsorgstjenesten. Disse utfordringene går ut på; at pasientenes behov for koordinerte tjenester ikke dekkes godt nok, at det gjøres for lite for å begrense og forebygge sykdom og at den demografiske utviklingen og endringene i sykdomsbildet vil kunne true samfunnets økonomiske bæreevne.

Verdens helseorganisasjon konkluderer med at ikke-smittsomme sykdommer er ledende årsak til global dødelighet. Ski kommune har, som hele Norge, en utfordring i forhold til økende vekt blant innbyggerne. Økt vekt rammer hele befolkningen, og øker forekomsten av livsstilssykdommer betraktelig. "Eldrebølgen" er på vei, også til Ski kommune, og den vil by på store utfordringer i forhold til behandling, sykdom, sykehusopphold og sykehjemsplasser. Sykefravær og antall personer som mottar trygdeytelser er høyt i Norge. Tall fra NAV viser at innbyggere i Ski kommune i siste kvartal i 2010 hadde et legemeldt sykefravær på 5,7 %. Det vil si 41 812 tapte dagsverk.

I Norge er 80 % av den voksne befolkningen ikke tilstrekkelig fysisk aktive i forhold til anbefalingene på 30 minutter moderat aktivitet daglig. Fysisk inaktivitet, dårlig kosthold og røyking blir sett på som noen av de største risikofaktorene for den totale sykdomsbyrden. Flere nye undersøkelser viser at personer som bedrer sin livsstil, ved å bli mer aktiv, bedre kosthold og/eller slutter å røyke vil kunne oppnå bedre helse, bedre livskvalitet, flere gode år i arbeidslivet, bedre funksjonsevne, bedre og flere leveår, mindre sykdom og mindre plager.

Det er behov for et systematisk oppfølgende apparat som fastleger og/eller annet helsepersonell kan henvise pasienter til, slik at pasientene kan få hjelp og oppfølging til å endre levevaner. Noen fysioterapeuter her i Ski kommune har lagt frem en problemstilling om at brukerne deres blir værende over lange perioder i deres tilbud. De savner tiltak de kan lose brukerne videre til. Endring av helseatferd krever ofte individuell og/eller gruppetilpasset veiledning og oppfølging over tid i et støttende miljø.

FLS Ski kan bli et koordinerende ledd innenfor levevaneområdene fysisk aktivitet, kosthold og røykeslutt i Ski kommune. Sentralen vil kunne skape samhandling mellom det kommunale, frivillige og private tilbudet i kommunen. På den måten kan vi utnytte og bruke de eksisterende tilbudene på en optimal måte, og vi kan se på hvilke grupper det er hensiktsmessig å utvikle nye tiltak for. FLS Ski kan jobbe for å øke fokuset rundt fysisk aktivitet, kosthold og røykeslutt for alle innbyggerne i Ski kommune, og for å implementere dette i de forskjellige kommunalområdene.

Økonomiske konsekvenser:

Tilskudd

Helsedirektoratet har tildelt Ski kommune kr 160 000,- og Akershus fylkeskommune kr 100 000,- for prosjekt fysisk aktivitet og etablering av FLS. For 2011 brukes også tildelte midler fra Akershus fylkeskommune – partnerskap for folkehelse. Om Ski kommune kommer til å motta tilskudd videre er usikkert.

Prosjektmidler

Det ble i februar sendt inn en søknad om midler til samhandlingstiltak til Helsedialog. Helsedialog er et program med mål om å bedre samhandlingen mellom kommuner, helseforetak og pasienter. Det ble søkt om kr 600 000,- til frikjøp av kommunalt ansatte innenfor ulike fagfelt, der ressursene vil bli brukt til å utføre helsesamtaler, gi veiledning og oppfølging av deltakere og å være instruktør for aktivitet. Dette i forhold til frisklivsresepten, men også for å sette i gang tiltak for overvektige barn. Helsedialog behandler søknaden innen sommeren 2011.

Det finnes ulike midler en kan søke på i forhold til en FLS. Ski kommune har tatt i bruk tilskuddsportalen, og holdes oppdatert om hva som kan søkes på.

Egenandeler

Erfaring tilsier at det tar tid å bygge opp et frisklivstilbud, i en oppbygningsfase må det påberegnes lav inntekt i forhold til egenandeler.

Lønn og drift

Videreføring av tiltaket omfatter lønns- og driftsutgifter på kr 700.000,-. Det vil være behov for midler til å lønne instruktører på timesbasis i forhold til aktiviteter, og eventuelt til organisering av kostholds- og røykesluttkurs. Det vil kreves midler til markedsføring, kontormateriell, kurs og utstyr.

Konsekvenser for bærekraftig utvikling:

Gode og sunne levevaner for innbyggerne i Ski kommune er en langtidsinvestering. Ved å videreføre helsefremmende og forebyggende tiltak kan man etter hvert se resultat som lavere sykefravær, mindre medisinbruk, mindre behov for helsetjenester og støtteordninger, sykehus- og sykehjemsinnleggelses, mindre tap av arbeidskraft, friskere innbyggere, bedre livskvalitet. Helsedirektoratet har beregnet at en inaktiv 55-åring, som øker sitt aktivitetsnivå slik at han tilfredsstillt anbefalingene, vil vinne 4,17 leveår uten kronisk sykdom. For en person som er fysisk inaktiv, røyker og er overvektig kan man forvente et tap på 15-20 kvalitetsjusterte leveår.

Helseutfordringene preges videre av sosial skjevfordeling: Helsetilstanden bedres med høyere utdanning og inntekt. For å legge til rette for bedre helseatferd i befolkningen er det behov for effektive, strukturelle virkemidler. Samfunnet kan gjøre det enklere for den enkelte å fremme egen helse ved å legge til rette gjennom lovgivning, økonomiske virkemidler og fysisk tilgjengelighet. Befolkningen har tiltro til veiledning gitt av helsepersonell. Dersom den muntlige veiledningen blir fulgt opp med øvrig oppfølgingstiltak kan det gi enda bedre effekt på endring i positiv retning.

FLS Ski har i løpet av de ti første dagene allerede mottatt ti resepter fra fastleger og NAV Ski.

Konklusjon:

Frisklivssentralen Ski anbefales videreført i ordinær drift fra 1.1.2012, med leder i 100 % fast stilling.

Ski, 04.05.2011

Audun Fiskvik
rådmann

Eli Thomassen
kommunalsjef Levekår

Vedlegg som følger saken:

- a) Utredning Frisklivssentralen Ski, mai 2011
- b) Pressemelding fra helse- og omsorgsdepartementet 8.4.2011: *Samhandling for et friskere Norge*
- c) Nyhet fra Den norske legeförening 15.2.2011: *Sentraler for bedre levevaner*
- d) Pressemelding fra helse- og omsorgsdepartementet 11.2.2011: *Støtte til flere frisklivssentraler*

Vedlegg som ligger i saksmappen:

- a) Veileder for kommunal frisklivssentraler
- b) Aktiviteter for alle, vinter/vår 2011
- c) Brosjyre: Frisklivsresept